

Світлана ПРИХОЖАЙ,

вчитель початкових класів Броварської ЗОШ І–ІІІ ст. № 1 Київської обл.

Урок розвитку мислення

Тема. Асоціативне мислення як складова творчості.

Мета.

Навчальна: вчити учнів добирати асоціативне слово до трьох поданих, відгадувати асоціативні загадки, добирати асоціативний ряд до поданого слова.

Розвивальна: розвивати абстрактно-логічне мислення, творчу уяву, увагу, збагачувати мовлення, підвищувати рівень інтелекту.

Виховна: виховувати почуття колективізму, взаємодопомоги, взаємовиручки; шану до хліба, праці хлібороба.

Тип уроку: нестандартний.

Обладнання: підручник "Планета Міркувань: навчальний посібник з розвитку мислення". 3 клас. / О. М. Гісь; **демонстраційний матеріал:** презентація до уроку, "чорна скринька", назви команд; **роздатковий матеріал:** ребуси, зерно, фішки-зернинки за правильні відповіді, завдання "розшифруй прислів'я" для кожної команди.

Хід уроку

І. Організаційний момент.

– Розпочати урок пропоную з девізу, який налаштує вас на плідну роботу. Я починаю – ви закінчуєте хором.

Сьогодні на уроці для всіх обов'язково:

Працювати – активно.

Слухати – уважно.

Міркувати – швидко.

Відповідати – правильно.

ІІ. Повідомлення теми і мети уроку.

– Сьогодні на уроці ми продовжимо подорож країною міркувань. Протягом останніх уроків ми знаходимося на вулиці евристичного мислення. Відкрийте на форзаці підручника карту нашої подорожі і пригадайте, де ми побували минулого уроку (крамниця загадок, національний парк ребусів, музей шифрограм і криптограм).

А сьогодні ми відвідаємо палац асоціацій та асоціативних загадок.

ІІІ. Пояснення нового матеріалу.

– Як ви можете пояснити слова *асоціація, асоціювати*?

Асоціація (лат. *associatio* – з'єдную, зв'язую) – поняття, що виникає при згадуванні іншого. Наприклад, якщо я чую слово *школа*, то в моїй уяві виникають поняття, пов'язані зі школою – істоти: учні, вчителі, директор; предмети: підручники, зошити, шоденник; процеси і дії: читати, лічити, галасувати; ознаки: шумно, гамірно, цікаво.

А якщо прочитати ряд слів: *ласти, пісок, засмагати, солоне, купальник, криветки*, то в уяві відразу виникає асоціація зі словом *море*.

- Асоціація за схожістю (*кішка – тигр*);
- Асоціація за контрастом (*холодне – гаряче*);
- Асоціація за суміжністю в просторі (*поле – квітка*);
- Асоціація за суміжністю в часі (*ніч – сон*).

Людей, у яких розвинене асоціативне мислення, вважають інтелектуально розвиненими і творчо обдарованими. У них багата уява, зв'язне мовлення, логічне мислення.

Отже, сьогодні на уроці ми розвиватимемо асоціативне мислення, тобто добиратимемо асоціативне слово до трьох поданих, відгадуватимемо асоціативні загадки, добиратимемо асоціативний ряд до поданого слова.

А щоб урок пройшов цікаво, пропоную провести його у формі змагань між командами: "Мудрики", "Всезнайки", "Розумники", "Вундеркінди", "Кмітливічки".

ІV. Робота над темою уроку.

1. Завдання "Чорна скринька".

– Давайте спробуємо вгадати предмет, який асоціюється у вас з такими словами: *пшениця, курка, колосок, борошно, мішок, урожай (зерно)*.

Придумайте словосполучення зі словами *зерна, зернята*.

(*Зернята пшениці; зерна доброти, знань*).

– Як ви розумієте вислів *зернята знань*.

(Щодня ми отримуємо по крупинці знання з навчальних предметів. Сьогодні вивчили одну букву, завтра іншу, потім почали складати їх в склади, вивчили склад числа, таблицю множення. Всі ці маленькі здобутки складаються в один великий урожай, який ми накопичуємо для того, щоб стати успішними і освіченими).

От і сьогодні на уроці ми спробуємо назбирати якомога більше зерняток-знань. За правильно виконані завдання команди отримуватимуть "зернятка". А переможе та команда, яка назбирає найбільший урожай.

2. Інтерактивна вправа "Криголам".

– Слово *зерно* буде ключовим. Воно підкаже, якими ми повинні бути, щоб урок наш пройшов цікаво, продуктивно.

З – зібраними, зосередженими, задоволеними;

Е – енергійними, ерудитами;

Р – розумними, радісними, рішучими;

Н – наполегливими, не лінуватися;

О – організованими, оригінальними, обережними.

3. Загадки – горішки для розуму.

1. Спершу блиск, за блиском тріск, за тріском хлоп. (Гроза).

2. Удень спочиваю, а вночі літаю. Маю круглі очі – бачу серед ночі. (Сова).

3. З ногами, та без рук; зі спиною, та без голови. (Стілець).

4. Живуть в одній хаті. Один думає, один говорить, один нюхає, двоє дивляться, двоє слухають. Що то за хата і хто в ній живе? (Голова, мозок, язик, ніс, очі, вуха).

5. У животі – баня, у носі – сито, на голові – гудзик, одна рука – і та на спині. (Чайник).

6. Сопе, хропе, часом чає, сюди-туди зазирає, на морозі замерзає, бо одєжини не має. (Ніс).

4. Ребуси.

5. Робота з підручником (с. 64–67).

6. Шифрограма "Прислів'я про хліб".

Хліб та вода – то козацька їда.

Яка пшениця, така й паляниця.

Без солі і хліба немає обіда.

На чорній землі білий хліб родить.

Хліб на столі – то найбільший скарб.

7. Дібрати слова-ознаки до слова зернинка.

Зернинка – маленька, золота, овальна, налита, корисна, коричнева, важлива, потрібна, стигла.

Зернинку – садити, поливати, збирати, молоти, молотити, зберігати, возити, продавати, купувати.

Зернина – мішок, елеватор, машина, комбайн, млин.

V. Підбиття підсумків, оцінювання результатів уроку.

– Спасибі, любі діти, за вашу роботу. Шануйте хліб, бережіть його. Недарма в народі кажуть: "Хлібові ціни нема". Незалежно від часу і місця зерно та хліб були і залишаються символами життя й достатку.

✓ З одного зернятка пшениці можна одержати близько 20 міліграмів борошна.

✓ Для одного батона треба змолоти приблизно 10 000 зернят.

✓ Якщо за один день кожен житель змарнує хоча б 1 грам хліба (*показ шматочка в 1 грам*), то за рік витрати становитимуть майже 17 000 тонн. А якщо кожен із нас шматочками викине за один рік хоч 2 кг хліба, то в усій країні це вже буде 1 млн тонн.

– На сьогодні хліб на нашому столі з'являється завдяки нелегкій праці людей 120-ти професій. Замисліться! Викидаючи шматочок хліба, ви відкидаєте працю сотень і сотень людей.